

РОЛЬ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

В статтє речь идет об использовании межпредметных связей в процессе изучения иностранного языка. С целью обогащения содержания обучения.

The article deals with application of inter-subject relations in the process of foreign language teaching with the aim of enrichment of the content of education.

Розглядаючи проблему міжпредметних зв'язків у системі шкільної освіти, О.В.Тесленко, зазначає що міжпредметні зв'язки виступають як дидактична умова, що сприяє піднесенню рівня науковості та доступності навчання [3; с. 78]. Міжпредметні зв'язки активізують пізнавальну діяльність студентів, підвищують якість знань і умінь. Вже давно відомо, що ефективність міжпредметних зв'язків на заняттях залежить від уміння педагога поєднувати зміст різних дисциплін, систематизувати знання з різних предметів. Це сприяє успішному засвоєнню знань з іноземної мови, дає можливість використовувати різні методи і прийоми для успішного володіння студентами інтелектуальними вміннями і навичками.

У 1658 році Я.А.Каменський підготував ілюстрований підручник "Світ чуттєвих речей у малюнках". Це був спрощений варіант книги "Відкриті двері мов", яка стала першим навчальним посібником, що був створений на засадах психологічних принципів навчання. Відомий педагог висловив думку про необхідність узагальнення всіх здобутих людством знань. Він був переконаний, що всі знання виростають з одного кореня навколишньої дійсності і мають між собою зв'язки, а тому й повинні вивчатися у зв'язках [2]. Роль міжпредметних зв'язків у вивченні іноземної мови полягає в тому, що вони дають можливість сформуванню у студентів цілісну картину світосприйняття. Вчені вбачають у міжпредметних зв'язках засіб розмежування знань, які мають засвоюватись студентами у процесі вивчення різних навчальних предметів. Процес вивчення іноземної мови також потребує уваги до здійснення міжпредметних зв'язків. Йдеться про необхідність організації взаємозв'язків іноземної мови з літературою, рідною мовою, історією, географією та іншими предметами. Не можна не

підкреслити вагомість країнознавчого аспекту у викладанні іноземної мови. Здійснення цих зв'язків передбачає цілеспрямоване використання всього арсеналу форм, методів, прийомів та засобів навчання, які допомагають виявити нові можливості вивчення країнознавчого матеріалу і виявити спільне й специфічне в його використанні при викладанні іноземної мови. Вдало підібраний матеріал з країнознавства суміжних предметів сприятиме не лише збагаченню мови студентів екстралінгвістичною та фактологічною інформацією, але й за допомогою міжпредметних зв'язків урізноманітнить діалогічну мову спілкування.

Досвід довів, що використання міжпредметних зв'язків доцільно застосовувати у процесі навчання іноземній мові з метою збагачення змісту навчання. Останнє допоможе уникнути штампів, стереотипів, повторів та одноманітності змісту у навчанні. Поглиблені знання студентів з країнознавства дозволяють викладачеві краще відобразити специфіку іноземної мови як засобу спілкування. Країнознавча інформація може охоплювати відомості про географічне положення та природні особливості країни, мова якої вивчається, допомагає студентам вивчати іноземну мову за допомогою ознайомлення з пам'ятками міст країни, з життям та діяльністю прогресивних громадських діячів, народними традиціями та святами.

Значною допомогою при вивченні іноземної мови є міжпредметні зв'язки з літературою та прикладним мистецтвом, оскільки знання літературних джерел відомих письменників, митців, композиторів викликає у студентів інтерес до матеріалу, який вивчається на заняттях з іноземної мови.

Т.І.Іванцок при визначенні ролі міжпредметних зв'язків у процесі вивчення іноземної мови вказує, що поглиблення знань студентів (школярів) з країнознавства допоможе викладачу “краще відбити специфіку іноземної мови як засобу іншомовного спілкування”[1; с. 9].

Розглядаючи проблему навчання монологічному мовленню учнів старшої школи, В.Г.Хоменко та К.В.Дембновецька звертають увагу на можливості автентичних текстів країнознавчого характеру. Вони також підтверджують, що існує загальновідоме твердження: “широке і постійне використання у навчальній роботі країнознавчих матеріалів, що мають освітній, виховний та

розвивальний потенціал, що формує інтерес учнів до вивчення іноземної мови”[4; с. 8]. Відомо також, що взаємозв’язок у вивченні навчальних предметів – природний процес, зумовлений логікою навчання. Дуже важливим для успішного вивчення іноземної мови є наявність мовного середовища, бо саме воно є і джерелом, і стимулом вивчення мови народу, з яким людина має спілкуватися. Процес вивчення іноземної мови ускладнюється за умови відсутності такого середовища, тому досить важливою, є реалізація міжпредметних зв’язків.

Названий процес забезпечується: загальними предметами навчальної діяльності студентів; комплексною реалізацією загальних навчально-виховних завдань і змістом навчальних дисциплін; системою засобів активізації пізнавальної діяльності студентів. Основні завдання навчальної діяльності пов’язані з метою: дидактичною, розвиваючою і виховуючою. Саме вони пронизують увесь зміст освіти, насамперед, гуманітарної. Зумовлені роллю і місцем іноземної мови, сучасні методисти наголошують на важливості формування інтелектуальних умінь і навичок розумового розвитку студентів, розширення їхньої ерудиції. Послідовне й активне здійснення виховання студентів сприяє формуванню в них наукового кругозору. Це відбувається успішно при застосуванні міжпредметного матеріалу.

На підставі зв’язку іноземної мови з іншими дисциплінами міжпредметні зв’язки можуть мати таку структуру:

- за контактами з іншими предметами: генетичні, заставні, функціональні;
- за змістом: фактичні, понятійні, теоретичні;
- за метою використання для: доповнення і поглиблення знань про мову; порівняння споріднених чи відмінних явищ; розширення ерудиції, введення нового;
- за часом і формою реалізації: на занятті (розповідь, бесіда, самостійні завдання); у домашній роботі (завдання міжпредметного характеру); позааудиторній роботі (міжпредметні гуртки, факультативи, олімпіади, комплексні екскурсії) [3; с. 79].

Міжпредметні зв’язки конкретизують роботу викладача, пронизують усі види та форми навчальної діяльності. Вони є органічною частиною всього навчального процесу й забезпечують

систематичність у засвоєнні знань з іноземної мови та використання їх на практиці. Іноземна мова генетично пов'язана з історією будь-якої людської галузі знань. Вивчаючи її зв'язки з іншими предметами, треба мати на увазі, насамперед, ті з них, які допомагають з'ясувати виникнення та існування різних фактів мови, глибше розкрити їх суть.

Визнано, що важливим для засвоєння мовознавчих термінів також є використання міжпредметних зв'язків. Викладач може використовувати матеріал інших предметів з метою більш глибокого розкриття виникнення окремих термінів (особливо це стосується фразем). Дослідники виявили, що саме зв'язки іноземної мови з іншими дисциплінами допомагають усвідомлювати сутність фразеологічних зворотів. Досить вдалим є використання прийому, який здобув назву "невеликий коментар", що використовується в ході організації бесіди і під час виконання вправ лексичного, фраземного, етимологічного, стилістичного характеру.

Міжпредметні зв'язки доцільно використовувати в ході підготовки студентами невеликих доповідей, що містять факти з історії та літератури. Досвід нашої роботи переконує, що на заняттях іноземної мови із застосуванням міжпредметних зв'язків значно зростає активність студентів. Вони вчаться висловлювати власні думки, обговорювати актуальні питання сучасності, аналізувати, робити висновки тощо.

Не дивлячись на те, що проблема міжпредметних зв'язків досліджується досить давно, увага викладачів іноземної мови до неї має бути посилена для підвищення ефективності її вивчення студентами.

Література

1. Іванцюк Т.І. Реалізація міжпредметних зв'язків у процесі вивчення іноземної мови та зарубіжної літератури у школі // Іноземні мови. – 2004. – № 3.
2. Коменський Я.А. Мир чувственных вещей в картинках // Под ред. Проф. А.А. Красновского. – М.: Учпедгиз, 1957.
3. Тесленко О.В. Міжпредметні зв'язки у системі шкільної освіти // Засоби навчальної та науково-дослідної роботи: Збірник наукових праць. - Х. :ХДПУ, 1998. – Вип. 8-9.
4. Хоменко В.Г., Дембновецька К.В. Навчання монологічного мовлення учнів старшої загальноосвітньої школи на основі

автентичних текстів країнознавчого характеру //Іноземні мови. – 2002. – № 2.